УДК.638.124.227:638.16

ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПРОДУКТИВНИХ ЯКОСТЕЙ БДЖІЛ УКРАЇНСЬКОЇ СТЕПОВОЇ ПОРОДИ ЗА РІЗНИХ УМОВ ЗИМІВЛІ

К. О. Хамід
Одеський державний аграрний університет

Встановлено підвищену медову і воскову продуктивність бджолосімей української степової породи після зимівлі в зимівнику, в порівнянні з утриманням на волі в умовах присадибної пасіки

Ключові слова: *зимівля, зимівник, бджолосім`я, медова та воскова продуктивність*

Вступ. На сучасному рівні галузь займається розведенням бджіл для запилення ентомофільних рослин і одержанням цінних продуктів бджолиної сім'ї, а також створенням і збереженням умов, необхідних для існування та розмноження бджіл у природному середовищі й утримання їх на пасіках.

За наявності багатих ресурсів нектару при сучасному рівні технічного оснащення, методів пасічникування, розведення і селекції бджіл медова продуктивність становить 50-80 кг на сім'ю, а рекордні збори значно перевищують 150 кг.

Для підвищення продуктивності пасік необхідно бджоляру добре знати біологічні особливості медоносної бджоли, щоб удосконалювати технологію виробництва продукції бджільництва [1,3].

Мета роботи полягала в комплексному дослідженні продуктивних і біологічних особливостей української степової породи бджолосімей в різних умовах утримання з притаманними природно-кліматичними умовами і медоносними ресурсами.

Матеріали та методи досліджень. Визначали продуктивні якості бджолосімей української степової породи на присадибній пасіці Семенова О.С. при різних умовах зимівлі за загальноприйнятим методикам [2]. Дослідження проводились в період з 2012 - 2013 р. Пасіка розташована у Миколаївській області Березанського району с. Нова Федорівка.

Дослід проводився за схемою, яка представлена в таблиці 1.

Таблиця 1

Схема досліду

Групи	Кількість сімей	Вік матки, років	Умови утримання
I - контрольна	10	2	На волі
II - дослідна	10	2	У зимівнику

Використовуючи систему спостережень і записування їх у пасічний журнал дозволило провести аналіз життєдіяльності сімей на протязі медозбору, розрахувати показники медо- і воскопродуктивності.

Результати досліджень. Згідно схеми досліду на присадибній пасіці у 2012 році були сформовані дві групи бджолиних сімей по 10 вуликів-лежаків на 24-рамки у кожній групі. І група (контрольна) утримувалася на волі, ІІ група (дослідна) - у зимівнику. Бджоли, які зимували на волі додатково обкидували снігом під час великих снігів, періодично прослуховувалися, прочищалися льотки. Під час зимівлі на волі температура клуба збільшувалася до 32-34°С і витрата корму різко збільшувалися (до 5 кг). Температура у зимівнику вимірювалася термометром і регулювалася у межах 0-2°С. При такій температурі бджоли найменше непокоїлися. Вологість вимірювалася психрометром і коливалася у межах 75-85%. Температура та вологість вимірювалися щотижнево. На зимовий період бджолиний клуб у вуликах був зменшений до 15 рамок, медових з них було по 6 рамок по 2-3 кг меду і по 2 рамки з пергою. Вулики відбиралися для формування за силою сім'ї, кількістю стільників та віком матки. Медопродуктивність вивчалась за методом контрольного вулика.

В таблиці 2 представлена медопродуктивність сімей за різних умов зимівлі.

Таблиця 2

Медопродуктивність сімей при різних умовах зимівлі

Групи	Кількість сімей	Кількість меду, кг		
		Весняний медозбір	Літній медозбір	Загальний медозбір
		$\overline{X} \pm S\overline{x}$	$\overline{X} \pm S\overline{x}$	$\overline{X} \pm S\overline{x}$
І - контрольна	10	16,5 ± 0,04	13,3 ± 0,4	19,8 ± 0,17
ІІ - дослідна	10	20,3 ±0,12	15,6 ± 0,02	35,9 ± 0,13

Дані медозбору бджіл української степової породи за різних умов зимівлі, свідчать, що утримання в період зимівлі бджолосімей в зимівнику сприяло підвищенню медової продуктивності сімей в порівняні з утриманням на відкритому просторі на 23,3%, у весняний період, на 13,8%, в літній період і загальний медозбір перевищував в ІІ дослідній групі в порівнянні з І контрольною групою на 18,8%.

Медопродуктивність визначали за валовим виходом меду від аналізуємої сім'ї бджіл за річний сезон і за групою сімей дослідних груп.

Валовий вихід визначали за загальною кількістю меду, зібраного сім'єю за сезон. Воскопродуктивність визначали за кількістю стільників відбудованих бджолиною сім'єю на штучній вощині на протязі сезону. Для більш ретельної оцінки враховували віск, отриманий при вичищенні гнізда, рамок, розпечатці медових стільників.

Воскова продуктивність бджіл при утриманні в зимовий період в зимівнику в порівнянні з продуктивністю сімей, які знаходились на відкритому просторі під час зимівлі, дещо відрізнялась (табл.3).

Таблиця 3

Характеристика воскової продуктивності бджіл української степової породи при різних умовах зимівлі

Групи	Кількість сімей, n	Кількість воску, кг	
		на одну сім'ю	взагалі по групі
		$\overline{X} \pm S\overline{x}$	$\overline{X} \pm S\overline{x}$
I – контрольна	10	1,74 ± 0,11	17,4 ± 0,15
II – дослідна	10	2,10 ± 0,25	21,0 ± 0,18

Аналізуючи дані таблиці 3 воскова продуктивність цих бджіл в залежності від умов утримання в зимовий період дещо відрізнялась. Так в сім'ях II – дослідної групи, які зимували в зимівнику в порівнянні з сім'ями I групи воскова продуктивність була вища на 0,36 кг, або на 20,6% в розрахунку на одну сім'ю, а взагалі по групі від сімей, які провели зиму в приміщенні одержано 21,0 кг високоякісного воску, це на 3,6 кг більше ніж отримано від сімей, які зимували на відкритому просторі пасіки.

Кінцевим результатом виробництва кожної продукції є отримання прибутку від реалізації отриманої продукції.

Обсяг виробництва продукції на пасіці у 2013 роках наведено в табл. 4.

Таблиця 4

Обсяг виробництва валової продукції на пасіці (2013 р.)

Показники	Кількість отриманої продукції, ц	
	I контральна група	II дослідна група
	$\overline{X} \pm S\overline{x}$	$\overline{X} \pm S\overline{x}$
Мед	47,10 ± 0,18	54,12 ± 0,14
Віск розтоплений	0,82 ± 0,31	0,93 ± 0,25
Нові сім'ї	15,0 ± 0,51	18,0 ± 0,11

Дані таблиці 4 свідчать, що виробництво валової продукції на пасіці дещо різнилось. Так в II дослідній групі виробництво меду в порівнянні з даними I контрольної групи збільшилось на 7 ц або на 14,8%. Такаж тенденція спостерігається і при виробництві воску. Його отримано в порівнянні з попереднім роком більше на 0,11 ц або на 13,4%.

Згідно аналізу даних валова продукція в господарстві у I групі була 58,5 грн., а у II групі -55,6 грн. Відповідно собівартість меду у I групі була 58,5 грн., а у II групі - 55,6 грн., що на 4,6% менше в порівнянні з I групою.

Так, загальна собівартість 1 ц меду у I групі складала 2755,3 грн., а у II групі – 3007,9 грн.; воску - 1199 грн. і 1289 грн.; нові сім'ї – 43,8 грн. і 50,0 грн. відповідно.

Економічна ефективність виробничої діяльності в галузі бджільництва оцінювалась за даними валового виробництва продукції бджільництва за її собівартістю і прибутковістю галузі. Отримані дані наведені в таблиці 5. Дані таблиці свідчать, що у II дослідній групі в порівнянні з I контрольною групою собівартість продукції бджільництва знизилась, реалізаційна ціна на

мед підвищилась, що сприяло підвищенню прибутку на 16325 грн. або на 31,2%.

Висновки

Присадибна пасіка Семенова О.С. Березанського району Миколаївської області використовує українську степову породу.

За результатами проведеної роботи встановлено, що утримання бджолосімей під час зимівлі в зимінику сприяє підвищенню медової продуктивності на 14,9 %, воскової на 11,0 %.

Рекомендуємо використання у технологічному процесі отримання продукції бджільництва зимівлю проводити в закритих приміщеннях.

Таблиця 5

Економічна ефективність виробництва продукції бджільництва (2013 р.)

Показники	Кількість продукції, ц	Реалізаційна ціна1 од. прод, грн	Сума від реалізації прод., грн	Собівартість 1 од. прод., грн	Загальна собівартість прод.,грн	Прибуток, грн
І контрольна група						
Мед	47,10	800	37680	58,5	2755,3	34924,6
Віск	0,82	1000	820	146,2	119,9	700,0
Нові сім'ї	15	20	300	2,92	43,8	262,2
Всього						35 886,8
ІІ дослідна група						
Мед	54,12	1000	54120	55,6	3009,0	51 110
Віск	0,93	1000	930	139,0	138,0	792
Нові сім'ї	18	20	360	2,78	50,0	310
Всього						52212

Література

1. Еськов Е.К Микроклимат пчелиного жилища. / Е.К . Еськов // Оптимизация зимнего содержания пчел. М.: Вестник сельскохозяйстенной науки, 1983 .- № 4 .- С. 115-118.
2. Поліщук В.П. Бджільництво / В.П. Поліщук: Підручник. К.: Вища школа, 2001. – 287с., іл..
3. Соломка В.О. Новые технологии в пчеловодстве. / В.О. Соломка// Киев. Пасека .- 2003.- № 6 .- С. 25-27.

Хамид К.А. Сравнительная характеристика продуктивных качеств пчел украинской степовой породы при разных условиях содержания во время зимовки

Определены повышенная медовая и восковая продуктивность пчелосемей украинской степной породы после зимовки в зимовнике, а не на воле в условиях приусадебной пасеки на юге Украины

Ключевые слова: *зимовка, зимовник, пчелосемья, медовая и восковая продуктивность*

Khamid K. Comparative characteristics of productive qualities of bee's Ukrainian steppe species under different conditions of hibernation

Determined increased honey bee colonies and wax productivity Ukrainian steppe breed after wintering in winter homes quite than at great in terms of gardening apiaries in southern Ukraine

Key words: *wintering, winterer, bee colonies, honey and wax productivity*